Nenustatyti kaulai Indeterminate fragment									139	139		3
Iš viso Total	72	5	3	31	1	1	5	5	157	280	4	3
%	3,57	0,018	0,01	0,11	0,0036	0,0036	0,018	0,018	56,07			

Preliminary osteological research results from the 2007 excavations

Bones found at various archaeological sites and dating to different periods were studied in 2007 at the Osteological Laboratory of the LVA Department of Anatomy and Physiology. The osteological material excavated during archaeological expeditions is kept in the Laboratory's storage facilities.

Rimantas Jankauskas,
Laurynas Kurila, Arūnas Barkus,
Agnius Urbanavičius

Preliminarūs 2007 m. archeologinių kasinėjimų antropologinės medžiagos tyrimų rezultatai

Po 2007 m. archeologinių tyrinėjimų sezono VU MF ištirti 661 asmens palaikai iš griautinių (612 asmenų palaikai) ir degintinių (49 asmenų palaikai) kapų (iš 32 paminklų). Tirta ne tik 2007 m. lauko tyrinėjimų metu surinkta, bet ir ankstesniųjų metų tyrinėjimų medžiaga, dėl įvairių priežasčių neanalizuota anksčiau. Medžiaga išvalyta, konservuota, identifikuota ir dokumentuota. Mokslinių požiūriu vertinga medžiaga saugoma katedros saugyklose ir yra prieinama tolesniems detalesniems tyrimams. Žemiau pateikiama trumpa ištirtosios medžiagos charakteristika.

Geležies amžius

DEGINTINIAI KAPAI

Ažušilė (Ignalinos r., V. Kliaugaitės 2007 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 12, *degintinis kapas 1.* 107 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), nuolatinio dantie s šaknis (susiformavusi), slankstelių fragmentai (per 25 m.). Palaikai 25–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Bajorai (Elektrėnų sav., V. Vaitkevičiaus 2007 m. tyrinėjimai). Ištirta daug visiškai perdegusių smulkių sunkiai identifikuojamų kaulų fragmentų (atitinkančių suaugusių asmenų įvairias kūno dalis), nepriskiriamų konkretiems kapams iš plotų 7–12 ir kontrolinių juostų tarp plotų 2–12. Kartu su žmonių kaulų fragmentais rasti gyvūnų ar įtariami gyvūnų kaulai atrinkti ir perduoti LVA zooarcheologijos laboratorijai.

Grabijolai (Žemaitiškiai), pilkapynas II (Vilniaus r., A. Luchtano 2002, 2004, 2006 m. tyrinėjimai).

Identifikuoti mažiausiai 9 asmenų palaikai: 5 vyrų, 2 moterų ir 2 nenustatyos lyties suaugusių asmenų.

Pilkapis 2(39), *degintinis kapas*, duobė 4, 140 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios; 20–40 m.), smulkūs slankstelių fragmentai, sąnarinis paviršius, šlaunikaulio diafizės fragmentas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 2(39), *degintinis kapas 2.* 295 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios; moteris?), smilkinkaulio fragmentas, smilkinkaulio piramidės fragmentas, pleištakaulio fragmentas, 3 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), slankstelių fragmentai (per 25 m.), girnelės fragmentas, žastikaulio ar šlaunikaulio galvos fragmentas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 25–40 m. amžiaus moters (?). Tarp kaulų buvo 2 titnago nuoskalos, ant vieno kaulo – susilydžiusio žalvario lašas.

Pilkapis 2(39), *duobė 3.* 1 g visiškai perdegusių kaulų. Neidentifikuoti fragmentai.

Pilkapis 2(39), 36 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentas (siūlės sukaulėjusios; per 40 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai per 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 2(39), 22 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, šlaunikaulio diafizės fragmentas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai.

Pilkapis 2(39), 12 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – 15–40 m.), dešinysis skruostakaulis (vyras?), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 15–40 m. amžiaus vyro (?).

Pilkapis 2(39), 15 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: ilgųjų kaulų diafizių fragmentai.

Pilkapis 2(39), 4 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: ilgųjų kaulų diafizių fragmentai.

Pilkapis 2(39), bendri. 38 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Tarp kaulų buvo 3 keramikos šukės, titnago nuoskala.

Pilkapis 4(69), *degintinis kapas* 1. 421 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės sukaulėjusios – per 50 m.), kaktikaulio centrinė dalis, pakauškaulio žvyno fragmentas (vyras), pakauškaulio centrinė dalis (vyras), smilkinkaulio piramidės fragmentas, kairiojo smilkinkaulio speninė atauga (vyras), kairės akiduobės kraštas (vyras), žandikaulio fragmentas, kairiojo apatinio žandikaulio fragmentas (krūminiai dantys iškritę prieš mirtį), 4 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), ašies dantis (su osteoartrozės pėdsakais), žastikaulio galvos fragmentas, šlaunikaulio krumplio fragmentas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai (visos epifizės sukaulėjusios). Palaikai per 50 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 4(69), *degintinis kapas 2* (centrinis). 2418 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, dešiniojo ir kairiojo smilkinkaulių piramidės, kaktikaulio centrinė dalis, dešinioji apatinio žandikaulio galva (vyras), viršutinio žandikaulio fragmentas, 21 nuolatinių dantų šaknis (susiformavusios), neišdygusio trečiojo krūminio danties vainikas, slankstelių fragmentai (25–40 m.), dešinioji gaktinė sąvarža (35–40 m.), kairysis gaktikaulis, kairysis sėdynkaulis, 2 žastikaulių galvos, žastikaulio skridinys, alkūnkaulio distalinis galas, rankos pirštakauliai, laivakaulis, ilgųjų kaulų diafizių ir

epifizių fragmentai. Tarp kaulų buvo apsilydžiusių žalvarinių papuošalų fragmentų. Palaikai 35–40 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 4(69), *degintinis kapas* 3. 307 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, kaktikaulio centrinė dalis su glabela (vyras), smilkinkaulio fragmentas, akiduobės stogas (vyras), apatinio žandikaulio fragmentas, 2 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), ašies dantis, stipinkaulio galvos fragmentas (epifizė sukaulėjusi), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai per 20 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 44, *„moters kapas“.* 234 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), kaktikaulio centrinė dalis, kairiojo smilkinkaulio piramidė, viršutinio žandikaulio fragmentas, 3 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), rankos pirštakaulio fragmentas, šlaunikaulio proksimalinio galo fragmentas, smulkūs ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai (moteris). Palaikai 20–40 m. amžiaus moters (smilkinkaulio piramidė gali būti ir suaugusio vyro). Tarp kaulų buvo keramikos šukė.

Pilkapis 44, *degintinis kapas 2*. 2137 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių) kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (dalis siūlių atviros, dalis – apkaulėjusios; iki 50 m.), pakauškaulio žvyno fragmentas, pakauškaulio krumplys, dešiniojo ir kairiojo smilkinkaulių piramidės, dešinioji ir kairioji apatinio žandikaulio galvos, apatinio žandikaulio vainikinė atauga, stambus apatinio žandikaulio fragmentas (buvo išdygę nuolatiniai dantys), viršutinio žandikaulio fragmentas, 17 nuolatinių dantų šaknų (susiformavusios), mentės snapinė atauga, slankstelių fragmentai (sukaulėję, su osteochondrozės pėdsakais), atlanto lanko fragmentas, kryžkaulio fragmentas, žastikaulio galvos ir skridinio fragmentai, stipinkaulio galva (vyras), šlaunikaulio galva (vyras), šokikaulio skridinio fragmentas, pirmojo padikaulio galva, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai (visos epifizės sukaulėjusios). Palaikai 40–50 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 44, *kontrolinė juosta virš centrinio kapo.* 12 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: smulkūs kaukolės skliauto fragmentai, ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Tarp kaulų buvo žvėries dantis, fosilija ar geologinis darinys (?).

Pilkapis 44, kv. 5–G (5 radimo grupės).

Pirmoji grupė: 44 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, 2 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Tarp kaulų buvo 2 keramikos šukės.

Antroji grupė: 33 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), nuolatinio danties šaknis (susiformavusi), ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Tarp kaulų buvo keramikos šukė.

Trečioji grupė: 28 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: dešinioji apatinio žandikaulio galva, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai.

Ketvirtoji grupė: 22 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai.

Penktoji grupė: 7 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: ilgųjų kaulų diafizių fragmentai.

Gudeliai (Lenkiškės) (Vilniaus r., L. Kurilos 2007 m. tyrinėjimai).

Plotas 1, permaišytas smėlis ir išmestose žemėse: menki visiškai perdegusių kaulų (kaukolės skliauto, ilgųjų kaulų) fragmentai.

Plotas 4, pilkapis 14(70?), *degintinis kapas* 1A. 238 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.), dešiniojo apatinio žandikaulio fragmentas (nuolatiniai dantys buvo išdygę, kristi nepradėję, moteris?), nuolatinio danties šaknies fragmentas, dubenkaulio didžioji sėdimoji įlanka (moteris?), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Epifizės sukaulėjusios. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters (?).

Plotas 4, ***pilkapis 14(70?)***, *degintinis kapas* 1B. 26 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: smulkūs kaukolės skliauto fragmentai, apatinio žandikaulio galvos fragmentas, 2 nuolatinių dantų šaknų fragmentai, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Epifizės sukaulėjusios. Kaulai gali būti to paties asmens kaip ir kape 1A.

Kape 1A, B, greičiausiai buvo palaidota viena 20–40 m. amžiaus moteris (?).

Plotas 4, ***pilkapis 14(70?)***, kv. 2/C, *pagrindo lygis.* 1 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: ilgojo kaulo diafizės fragmentas.

Jakšiškis (Anykščių r., A. Simniškytės 2007 m. tyrinėjimai).

Identifikuoti mažiausiai 4 asmenų palaikai: 2 moterų, 1 vaiko, 1 nenustatytos lyties ir amžiaus individo.

Perkasa 1, *degintinis kapas (?) 1.* 26 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios; moteris?), 8 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), smulkūs ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Palaikai 15–40 m. amžiaus asmens, gali būti moters (?).

Perkasa 3, *degintinis kapas 2.* 8 g visiškai perdegusių kaulų. Smulkūs neidentifikuoti fragmentai. Palaikai greičiausiai žmogaus.

Perkasa 3, *degintinis kapas 3.* 206 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), dešiniojo smilkinkaulio piramidė, apatinio žandikaulio fragmentas, apatinio žandikaulio galvos fragmentas, 2 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), ašies dantis, smulkūs slankstelių fragmentai, šlaunikaulio galvos fragmentas (epifizė prikaulėjusi), šlaunikaulio diafizės fragmentas (moteris), blauzdikaulio diafizės fragmentas (moteris), rankos pirštakaulių fragmentai, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters.

Perkasa 3, *degintinis kapas 4.* 3 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: smulkūs kaukolės skliauto fragmentai, smulkūs neidentifikuoti fragmentai. Palaikai gali būti iki 10 m. amžiaus vaiko.

Lazdininkai (Kalnalaukis) (Kretingos r., A. Bliujienės, D. Butkaus 1998 m. tyrinėjimai).

Plotas 32, *degintinis kapas 35.* 212 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), pleištakaulio sparnas, dešiniojo viršutinio žandikaulio fragmentas, raktikaulio fragmentas (vyras), slankstelio fragmentas, klubakaulio skiauterė (20–25 m.; vyras), šlaunikaulio diafizės fragmentas (vyras), šlaunikaulio krumplio fragmentas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 20–25 m. amžiaus vyro.

Degintinis kapas 36. 101 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), kaktikaulio centrinė dalis (moteris?), šlaunikaulio diafizės fragmentas (moteris?), blauzdikaulio diafizės fragmentas (moteris?), ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters (?).

Degintinis kapas 58D. 410 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto

fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), šlaunikaulio diafizės fragmentas (vyras), blauzdikaulio diafizės fragmentas (vyras), padikaulio pamatas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 20–40 m. amžiaus vyro.

Maisiejūnai (Kaišiadorių r., E Butėnienės 1971 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 4(39). 11 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių) kaulų. Identifikuota: ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Palaikai per 10 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 5(41). 9 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Palaikai per 10 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Marvelė (Kauno m., M. Bertašiaus 2005, 2006 m. tyrinėjimai).

Per nurodytą tyrinėjimų laikotarpį ištirtuose degintiniuose kapuose buvo palaidota ne mažiau kaip 10 individų. Iš jų 4 vyrai, 3 moterys, 2 vaikai, vieno asmens nei lytis, nei amžius nežinomas.

Degintinis kapas 1339. 70 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Abejotina, ar kaulai žmogaus.

Degintinis kapas 1353. 13 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentas, nuolatinio kandžio šaknies fragmentas (per 7 m.), ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Palaikai per 7 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens. Tarp kaulų buvo apsilydžiusių žalvarinių papuošalų (lankinės segės, žiedo ir t. t.) fragmentų, angliukų.

Degintinis kapas 1433. 146 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.), skruostakaulio fragmentas (moteris?), 2 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), žastikaulio skridinio fragmentas (epifizė prikaulėjusi – per 17 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 17–40 m. amžiaus moters (?).

Degintinis kapas 1434. 838 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės apkaulėjusios – iki 50 m.), pakauškaulio žvyno fragmentas (vyras), momenkaulio speninis kampas (vyras), dešiniojo skruostakaulio fragmentas (vyras), apatinio žandikaulio fragmentas su smakro dygliu, 4 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), atlanto priekinio lanko fragmentas, slankstelių kūnų fragmentai (sukaulėję – per 25 m.), žastikaulio arba šlaunikaulio galvos fragmentai, rankos pirštakaulis, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Visos epifizės sukaulėjusios. Palaikai 25–50 m. amžiaus vyro.

Degintinis kapas 1438. 857 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.), pakauškaulio skiauterės fragmentas, kairiojo smilkinkaulio piramidė, pleištakaulio sparnas, viršutinio žandikaulio fragmentas, nuolatinio danties šaknis (susiformavusi), kaklo slankstelio fragmentas (sukaulėjęs – per 25 m.), žastikaulio skridinio fragmentas, žastikaulio galvos fragmentas, rankos pirštakauliai, abiejų šlaunikaulių galvų fragmentai (moteris), šlaunikaulio krumplio fragmentas, šlaunikaulio kaklas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, padikaulio fragmentas, girnelės fragmentas, laivakaulis. Visos epifizės sukaulėjusios. Kaulai pagal smulkumą – moters. Palaikai 25–40 m. amžiaus moters.

Degintinis kapas 1447. Apie 1200 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, 2 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), slankstelių fragmentai (moteris?), delnakaulis (moteris?), rankos piršta-

kauliai, riešakauliai, padikaulio galva (prikaulėjusi), blauzdikaulio diafizės fragmentas (moteris?), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, girnelė (moteris?), laivakaulis. Palaikai per 25 m. amžiaus moters (?).

Degintinis kapas 1453. 422 g visiškai perdegusių kaulų (dalis jų šviesiai pilkos spalvos). Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.; dalis – mažo vaiko), smilkinkaulio fragmentas ties spenine atauga (vyras), kaukolės pamato fragmentas, apatinio žandikaulio šaka (krūminiai dantys iškritę), žandikaulio fragmentas, 6 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), slankstelių fragmentai (sukaulėję – per 25 m.), delnakaulio galva, delnakaulių ir pirštakaulių (rankos ir kojos) fragmentai, riešakaulis, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, girnelės fragmentas. Visos epifizės sukaulėjusios. Kaulai pagal masyvumą – vyro. Palaikai 25–40 m. amžiaus vyro, tarp jų yra prisimaišę vaiko kaulų. Tarp kaulų buvo ne žmogaus kaulų, kaulinio dirbinio fragmentas.

Degintinis kapas 1456A. 13 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: 2 nuolatinių krūminių dantų šaknys (susiformavusios – per 6 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai (dalis epifizių neprikaulėjusios). Palaikai 6–20 m. amžiaus vaiko ar paauglio.

Degintinis kapas 1459. 1296 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 50 m.), kaktikaulio centrinė dalis (vyras), kairiojo smilkinkaulio piramidė, antakio lankas (lytis ?), viršutinio žandikaulio fragmentas, žandikaulio fragmentas su nuolatinio krūminio danties šaknimi, 3 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), raktikaulis, mentės sąnarinės duobės fragmentas, kaklo slankstelio fragmentas, juosmens slankstelio fragmentas su osteofitais (per 40 m.), delnakaulių ir pirštakaulių fragmentai, blauzdikaulio krumplio fragmentas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, girnelės fragmentas. Visos epifizės sukaulėjusios. Kaulai pagal masyvumą – vyro. Palaikai 40–50 m. amžiaus vyro. Tarp kaulų buvo ne žmogaus kaulas, geležinių dirbinių fragmentų (ietigalio plunksnos fragmentas ir kt.).

Be metrikos. 1459 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 50 m.), glabela (vyras), skruostikaulio fragmentas (vyras), antakio lankas (vyras), pleištakaulio fragmentas, 7 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), slankstelių kūnų fragmentai (sukaulėję, su osteofitais – per 40 m.), raktikaulis, žastikaulio skridinio fragmentas, šlaunikaulio krumplio fragmentas, žastikaulio ar šlaunikaulio galvos fragmentas, šeivikaulio galva, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai (visos epifizės prikaulėjusios). Palaikai 40–50 m. amžiaus vyro.

Mieliatiltis (Ignalinos r., Dž. Brazaičio 2004 m. tyrinėjimai). Tirti menki visiškai perdegusių kaulų fragmentai iš 1 ir 2 gyvenviečių. Fragmentai neidentifikuoti.

Padūkštai (Elektrėnų sav., A. Luchtano 2004 m. tyrinėjimai).

Ištirtuose kapuose buvo palaidotos ne mažiau kaip 2 moterys ir 1 vyras.

Pilkapis 1, *degintinis kapas 1.* 1646 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), kaktikaulio centrinė dalis, dešiniojo ir kairiojo smilkinkaulio piramidės, dešiniosios ir kairiosios akiduobių lankai (moteris), kairysis skruostakaulis (moteris), dešiniojo viršutinio žandikaulio fragmentas (buvo išdygę nuolatiniai dantys), apatinio žandikaulio gal-

vos fragmentas, smulkūs žandikaulių fragmentai, 12 nuolatinių dantų šaknų (susiformavusios), mentės sąnarinė duobė (be osteofitų – iki 40 m.), slankstelio kūno fragmentas (per 25 m.), stipinkaulio galva (epifizė prikaulėjusi), šlaunikaulio, blauzdikaulio, šeivikaulio diafizių fragmentai (moteris), šlaunikaulio galva (prikaulėjusi; moteris), delnakaulis, rankos pirštakaulis, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai (visos epifizės sukaulėjusios). Palaikai 25–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 1, *degintinis kapas* 2. 205 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.), 3 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), ašies fragmentas su dantimi (per 25 m.), alkūnkaulio galva (epifizė prikaulėjusi), blauzdikaulio diafizės fragmentas (moteris?), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 25–40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 1, *degintinis kapas 2A.* 180 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), kairiojo skruostakaulio fragmentas (moteris), viršutinio žandikaulio fragmentai (buvo išdygę nuolatiniai dantys), apatinio žandikaulio galvos fragmentas, 3 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), šlaunikaulio ir blauzdikaulio diafizių fragmentai, rankos pirštkaulis, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters.

Kapuose 2 ir 2A gali būti vienos 25–40 m. amžiaus moters palaikai.

Pilkapis 1, *degintinis kapas* 3. 890 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), smilkinkaulio fragmentas, smulkūs žandikaulių fragmentai, 3 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), atlanto fragmentas, slankstelių fragmentai (per 25 m.), šonkaulio fragmentas, gūžduobės fragmentas (iki 40 m.), šlaunikaulio diafizės fragmentas, rankos pirštakaulių fragmentai, pirmojo padikaulio galva (vyras?), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai (pagal bendrą masyvumą – vyras?). Palaikai 25–40 m. amžiaus vyro (?).

Paduobė (Šaltaliūnė), pilkapynas III (Švenčionių r., V. Steponaičio 2007 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 18, *degintinis kapas 1.*

Paviršinė dalis (1). 5 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: smulkūs kaukolės skliauto fragmentai, smulkūs ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai.

Paviršinė dalis, koncentracija PR dalyje (2). 46 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.), nuolatinio danties šaknis (susiformavusi), ilgųjų kaulų diafizių fragmentai.

P dalis, gylis iki 20–25 cm (3). 84 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: smulkūs kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.), smulkūs smilkinkaulio piramidės fragmentai, klausomieji kauliukai, nuolatinio danties šaknis (susiformavusi), slankstelių kūnų fragmentai (sukaulėję – per 25 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai.

P dalis, gylis nuo 20–25 iki 55 cm (4). 388 g visiškai perdegusių kaulų (dalis – šviesiai pilkos spalvos). Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.), 2 nuolatinių dantų šaknys, mentės sąnarinės duobės fragmentas, slankstelių fragmentai, žastikaulio skridinio fragmentas (epifizė prikaulėjusi), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai.

ŠV dalis (5). 153 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto frag-

mentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.), kairiojo smilkinkaulio piramidė, smilkinkaulio fragmentas, 5 nuolatinių dantų šaknys, kaklo slankstelio fragmentas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai.

ŠR dalis (sąlyginai 1 koncentracija) (6a). 74 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: viršutinio žandikaulio fragmentas, ašies dantis, kaklo slankstelio fragmentas (sukaulėjęs – per 25 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai.

ŠR dalis (sąlyginai 2 koncentracija) (6b). 64 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios – iki 40 m.), kryžkaulio pamato fragmentas, pirštakaulio fragmentas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai.

Tyrinėtame kape palaidotas mažiausiai vienas nenustatytos lyties suaugęs (25–40 m.) asmuo.

Poviliškė (Ignalinos r., L. Kurilos 2007 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 4(17), degintinis kapas. 1283 g visiškai perdegusių kaulų (dalis ilgųjų kaulų fragmentų šviesiai pilkos ir tamsiai pilkos spalvos). Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios, suaugusio asmens ir vaiko?), dešiniosios akiduobės dugnas, dvi kairiosios ir dvi dešiniosios smilkinkaulių piramidės (suaugusiojo ir vaiko), smilkinkaulio speninė atauga (moteris), stambus viršutinio žandikaulio fragmentas, apatinio žandikaulio galva (moteris?), apatinio žandikaulio šakos fragmentas, 6 nuolatinių dantų šaknys (susiformavusios), 10 neišdygusių nuolatinių dantų vainikų (3–5 m.), slankstelių kūnų fragmentai (sukaulėję, be osteofitų – 25–40 m.), ašies dantis (moteris?), klubakaulio ausinio paviršiaus fragmentas, kelio girnelė, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, dvi stipinkaulių galvos (moteris?), dvi šlaunikaulių galvos (moteris?), padikaulio fragmentas. Visos epifizės sukaulėjusios, išskyrus vieną neprikaulėjusią šlaunikaulio ar žastikaulio galvą. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 25–40 m. amžiaus moters ir 3–5 m. amžiaus vaiko. Tarp kaulų identifikuota ne žmogaus (paukščio?) kaulų.

Pilkapis 4(17), iš perkasimo (PR ketvirtis ir R kontrolinė juosta). 76 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, kairiojo smilkinkaulio piramidė (2–6 m.), apatinio žandikaulio šakos fragmentas, nuolatinių dantų šaknų fragmentai (susiformavusios), juosmens slankstelio fragmentas (sukaulėjęs – per 25 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, šlaunikaulio krumplio fragmentas (epifizė sukaulėjusi), padikaulio fragmentas. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: per 25 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens ir 2–6 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 4(17), kv. J/8, pagrindo sluoksnis. 2 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentas.

Semeniškės (Širvintų r., A. Luchtano 2002 m. tyrinėjimai).

Degintinis kapas 1. 12 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), slankstelio sąnarinė atauga, ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Palaikai 10–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens. Tarp kaulų buvo 3 keramikos šukės, titnago nuoskala, spalvoto metalo vielos fragmentas, dabartinė stiklo šukė.

Staviškės (Vilniaus m., V. Steponaičio 2002 m. tyrinėjimai).

Palaikai priklausė dviems nenustatytos lyties suaugusiems asmenims ir vienai moteriai.

Pilkapis 2, kapas 1, kv. 33/a. 13 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Palaikai per 10 m. am-

žiaus nenustatytos lyties asmens.

Griovyje ir įvairiuose jo pjūviuose rasta keliasdešimt g visiškai perdegusių iki 40 m. asmens (moters) ir per 40 m. asmens kaulų fragmentų. Keli identifikuoti fragmentai – ne žmogaus.

Sudota (Švenčionių r., A. Merkevičiaus 1988, 1989 m. tyrinėjimai).

Tyrimų metu išaiškėjo, kad tyrinėtuose pilkapiuose buvo palaidoti 9 asmenų palaikai: 6 moterys, 2 vyrai, 1 vaikas.

Pilkapis 2, *degintinis kapas 1.* 312 g visiškai perdegusių (dalis – šviesiai pilkos spalvos) kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), kairiojo apatinio žandikaulio galva, žandikaulio fragmentas, ašies dantis (vyras), slankstelio fragmentas (per 25 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, šlaunikaulio krumplio fragmentas, šlaunikaulio ar žastikaulio galvos fragmentai (epifizės sukaulėjusios; pagal masyvumą ir reljefą – vyras), pirštakaulio fragmentas, padikaulių fragmentai. Palaikai 25–40 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 2, *degintinis kapas 2.* 118 g visiškai perdegusių (keli šviesiai pilkos spalvos) kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, skruostakaulio fragmentas (moteris?), slankstelių kūnų fragmentai (per 25 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai (pagal masyvumą ir reljefą moteris?). Palaikai per 25 m. amžiaus moters (?). Tarp kaulų buvo susilydžiusių žalvarinių papuošalų fragmentų.

Pilkapis 2, *degintinis kapas* 3. 696 g visiškai perdegusių (dalis šviesiai pilkos spalvos) kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės apkaulėjusios), smilkinkaulio žvyno fragmentas, kairysis antakio lankas (vyras), akiduobės stogas, apatinio žandikaulio galva (vyras), žandikaulio fragmentas su nuolatinio danties šaknies fragmentu, slankstelių kūnų fragmentai (per 25 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, šlaunikaulio galva, šlaunikaulio krumplio fragmentas, žastikaulio skridinio fragmentas, šokikaulio skridinys (visos epifizės sukaulėjusios). Palaikai per 30–50 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 3, *degintinis kapas 1.* 121 g visiškai perdegusių (keli šviesiai pilkos spalvos) kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, kaktikaulio centrinė dalis, kairiojo antakio lanko fragmentas (moteris), žandikaulio fragmentas (krūminiai dantys iškritę – per 40 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai per 40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 3, *degintinis kapas 2.* 47 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios), smilkinkaulio piramidė, kairiojo antakio lanko fragmentas (moteris), slankstelių fragmentai (per 25 m.), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai. Palaikai 25–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 3, *degintinis kapas 3.* 272 g visiškai perdegusių (dalis šviesiai pilkos ir tamsiai pilkos spalvos) kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai (siūlės nesukaulėjusios; dalis suaugusio asmens, dalis galbūt vaiko), kaktikaulio centrinė dalis, dešiniojo antakio lanko fragmentas (suaugusi moteris), dešiniojo apatinio žandikaulio galvos fragmentas (vaikas?), nuolatinio danties šaknies fragmentas, slankstelių fragmentai (per 25 m.), dubenkaulio fragmentas (nesukaulėjęs), klubakaulio skiauterė (sukaulėjusi), ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, stipinkaulio galva (sukaulėjusi; moteris), pirštakaulių fragmentai. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 25–40 m. amžiaus moters ir 5–15 m. amžiaus vaiko arba paauglio.

Pilkapis 4, *degintinis kapas 1.* 28 g visiš-

kai perdegusių kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentas (siūlės nesukaulėjusios), speninė atauga (suaugęs asmuo; moteris), ilgųjų kaulų diafizių fragmentai. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 4, *degintinis kapas 2.* 235 g visiškai perdegusių (keli šviesiai pilkos spalvos) kaulų. Identifikuota: kaukolės skliauto fragmentai, dešiniojo antakio lankas (moteris), dešiniojo smilkinkaulio piramidė, stambus apatinio žandikaulio fragmentas (krūminiai dantys iškritę – per 40 m. moteris), viršutinio žandikaulio fragmentas, nuolatinio danties šaknis, atlanto priekinis lankas, ilgųjų kaulų diafizių ir epifizių fragmentai, girnelės fragmentas (moteris?). Palaikai per 40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 6, *du degintiniai kapai.* 5 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuota: smulkūs kaukolės skliauto fragmentai, smulkūs ilgųjų kaulų diafizių fragmentai.

Dar trys degintinių kaulų maišeliai be metrikų netirti.

Vindziuliai (Elekrėnų sav., V. Vaitkevičiaus 2007 m. tyrinėjimai).

Šurfas 7. Neidentifikuoti fragmentai.

GRIAUTINIAI KAPAI

Griautiniuose geležies amžiaus kapuose identifikuoti 132 asmenų palaikai. Iš jų 48 vaikai, 43 vyrai, 31 moteris, 5 nenustatytos lyties suaugusieji ir 5 asmenys, kurių nei amžius, nei lytis nenustatyta.

Kaniūkai (Utenos r., A. Simniškytės 2007 m. tyrinėjimai).

*Griautinis kapas **1.*** Dviejų vaikų kaukolių ir skeletų fragmentai. A: vaikas, 12 m. ±30 mėn. Ryškūs anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*. B: vaikas, 4 m. ± 12 mėn. Be patologijos.

*Griautinis kapas **2.*** Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, 25–30 m. Be patologijos.

*Griautinis kapas **3.*** Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vaikas, 6 m. ± 24 mėn. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*.

Marvelė (Kauno m., M. Bertašiaus 2005, 2006 m. tyrinėjimai).

Šiuose kapuose buvo palaidota ne mažiau kaip 112 asmenų. Iš jų 42 vaikai, 34 vyrai, 27 moterys, 5 nenustatytos lyties suaugusieji ir 4 nenustatytos lyties ir amžiaus asmenys. Deja, osteologinė medžiaga yra prastai išlikusi dėl nepalankių dirvos sąlygų, todėl galimi diagnostikos netikslumai. Žemiau pateikiama trumpa antropologine prasme įdomesnių kapų charakteristika.

Griautinis kapas 1324. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 35–40 m. Nežymi kelio ir klubo sąnarių osteoartrozė.

Griautinis kapas 1328. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vaikas, 12 m. ± 30 mėn. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*.

Griautinis kapas 1329. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, 25–30 m. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*, sugijęs blauzdikaulių periostitas, pirmojo kryžmens slankstelio liumbalizacija, juosmeninės stuburo dalies spondiliozė.

Griautinis kapas 1336B. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 15–17 m. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*.

Griautinis kapas 1349. Kaukolė ir skeletas. Moteris, 20–25 m. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*, sugijęs kairiojo šlaunikaulio, abiejų blauzdikaulių ir šeivikaulių periostitas, krūtinės slankstelių kompresijos (dėl didelio fizinio krūvio) pėdsakai.

Griautinis kapas 1350. Kairės pusės šonkauliai, keli slanksteliai, plaštakų kaulai – vyras (?), per 40 m.; prisimaišę naujagimio kaukolės kaulai.

Griautinis kapas 1367. Kaukolė, skeleto fragmentai. Vyras, 25–30 m. Sugijęs kompresinis pirmojo juosmens slankstelio lūžis, penktojo juosmens slankstelio spondiliolizė.

Griautinis kapas 1386. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 35–40 m. Sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Griautinis kapas 1389. Kaukolė ir skeletas. Moteris, 30–35 m. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*, sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Griautinis kapas 1399. Kaukolė ir skeletas. Vyras, 40–45 m. Sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Griautinis kapas 1405. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 35–40 m. Sugijęs kairiojo raktikaulio lūžis, sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Griautinis kapas 1409. Kaukolės fragmentai – vyras, 20–30 m.; prisimaišę 5–9 m. vaiko kaukolės fragmentai ir dantys.

Griautinis kapas 1410. Kaukolės fragmentai. Vyras, 35–45 m. Išorinės klausomosios landos egzostozės.

Griautinis kapas 1417. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vaikas, 18±6 mėn. Skorbuto žymės: sukalkėjusios kraujosruvos akiduobėse, kaukolės vidiniame paviršiuje.

Griautinis kapas 1419. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 25–30 m. Išorinės klausomosios landos egzostozės, nežymi abiejų kelio sąnarių osteoartrozė, sugijęs vieno iš kairiųjų šonkaulių lūžis, komplikavęsis osteomielitu (atviras lūžis dėl tiesioginės traumos?), dvyliktojo krūtinės slankstelio kompresinis lūžis, antrojo–trečiojo tarpslankstelinių diskų išvaržos, visiška pirmojo kryžmens slankstelio liumbalizacija, deformuojanti spondiliozė.

Griautinis kapas 1428. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 25–30 m. Sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Griautinis kapas 1429. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 40–45 m. Sugijusi dešinės plaštakos trauma (potrauminis nykščio artritas, sugijęs penktojo delnakaulio lūžis), sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Griautinis kapas 1430. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vaikas, 18±6 mėn. Šviežios kalcifikacijos akiduobių srityje (sugijusios kraujosrūvos – greičiausia skorbuto pasekmė).

Griautinis kapas 1441. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 25–30 m. Abiejų kelio sąnarių osteoartrozė, pilna pirmojo juosmens slankstelio liumbalizacija.

Griautinis kapas 1442. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, 50–55 m. Amžiui būdingi daugelio sąnarių ir stuburo pakitimai (osteoartrozė, deformuojanti spondiliozė ir osteochondrozė), poūmis blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Griautinis kapas 1446. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras (?), 25–40 m. Lėtinis šlaunikaulio ir blauzdikaulio osteomielitas.

Griautinis kapas 1470. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras (?), 45–50 m. Išorinės klausomosios landos egzostozės.

Pašekščiai (Molėtų r., G. Grižo, V. Steponaičio 2002–2006 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 10(7). Stipriai erodavę kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 18–25 m.

Pilkapis 11(5). Stipriai erodavę kaukolės fragmentai. Vyras, per 30 m.

Pilkapis 12(4). Stipriai erodavę kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris (?), 16–18 m.

Pilkapis 13(8). Stipriai erodavę kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, per 40 m.

Pilkapis 18(6), kapas 1. Stipriai erodavę kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 40–50 m.

Pilkapis 18(6), griautinis kapas 2. Stipriai erodavę kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, per 40 m.

Reketė (Kretingos r., L. Tamulyno 2007 m. tyrinėjimai).

Griautinis kapas II–1. Stipriai erodavę kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 20–30 m.

Žviliai (Šilalės r., L. Vaitkunskienės 1986–1988 m. tyrinėjimai).

Palaikai (kapai 183, 197, 213, 224, 260, 266, 270, 274, 278 – tik kaukolių fragmentai) 9 asmenų: 5 paauglių arba jauno amžiaus individų (15–25 m.), iš kurių galėjo būti 2 moterys ir 2 vyrai; taip pat bent du vaikai, po vieną suaugusį vyrą ir moterį.

Vėlyvųjų viduramžių ir naujųjų laikų griautiniai kapai

Ištirtuose šio laikotarpio kapuose buvo palaidota 480 individų: 154 vaikai, 151 vyras, 111 moterų, 48 nenustatytos lyties ir amžiaus asmenys, 16 nenustatytos lyties suaugusiųjų.

Dubingių piliavietė (Molėtų r., R. Laužiko, A. Kuncevičiaus 2007 m. tyrinėjimai).

Ištirti 197 asmenų palaikai. Iš jų 80 vaikų, 75 vyrų, 42 moterų. Žemiau pateikiami trumpi patologijos atvejų aprašymai.

Kapas 93. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 45–50 m. Dešiniojo žastikaulio proksimalinio galo ir vieno kairiojo šonkaulio osteomielitas, blauzdikaulių osteoperiostitas, XII krūtinės slankstelio kompresinis lūžis.

Kapas 95. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, per 40 m. Entezopatijos, stuburo osteofitai, būdingi DISH.

Kapas 97. Skeleto fragmentai. Vyras, per 40 m. Entezopatijos, stuburo osteofitai, būdingi DISH, klubo ir kelio sąnarių osteoartritas, trijų apatinių kairiųjų šonkaulių sugiję lūžiai, vienas lūžis nesugijęs (neoartrozė).

Kapas 99. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vaikas, 6 m. ± 24 mėn. Lėtininio osteoperiostito pėdsakai abiejuose alkūnkauliuose, šlaunikauliuose, blauzdikauliuose ir šeivikauliuose (sisteminė lėtinė infekcija), anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*.

Kapas 103. Kaukolė ir skeletas. Moteris, 30–35 m. Su deformacija sugijęs kairiojo šlaunikaulio lūžis, sugijusi kairiosios čiurnos trauma (šeivikaulio šoninės kulkšnies lūžis, čiurnos sąnarių osteoartrozė), sugijęs kairiojo blauzdikaulio periostitas. Moteris mirė nėščia – išlikę vaisiaus kaulai.

Kapas 105. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 40–45 m. Sugijęs IX–X krūtinės slankstelių kompresinis lūžis, abiejų kelio sąnarių osteoartrozė, sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Kapas 106. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vaikas, 6 m. ± 24 mėn. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*.

Kapas 108. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 50–55 m. Sunki abiejų peties ir dešiniojo riešo sąnarių osteoartrozė.

Kapas 111. Kaukolė, skeleto fragmentai. Vyras, per 55 m. Daugelio sąnarių osteoartrozė, entezopatijos ir stuburo osteofitai (DISH), blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas, sukalkėjusi kraujosruva kairiojo šlaunikaulio diafizės šoniniame paviršiuje.

Kapas 112. Postkranijinio skeleto fragmentai – sumaišyti dviejų moterų (15–18 ir per 20 m.) kaulai.

Kapas 113. Apatinis žandikaulis, skeleto fragmentai. Vyras, per 40 m. Sugijęs kairiojo raktikaulio lūžis, sugijusios (sukalkėjusios) abiejų šlaunikaulių kraujosruvos, abiejų blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas, dubenkaulių, šlaunikaulių entezopatijos, slankstelių osteofitai, būdingi DISH.

Kapas 114. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, per 55 m. Senas nesugijęs dešiniojo šlaunikaulio peritrochanterinis lūžis (neoartrozė), lėtinis dešiniojo šlaunikaulio, abiejų blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas, kryžkaulinių klubo sąnarių ankilozė, slankstelių osteofitai (DISH).

Kapas 117. Postkranijinio skeleto fragmentai. Vyras, per 25 m. Sugijęs kairiojo blauzdikaulio periostitas.

Kapas 118. Kaukolė, skeletas. Vyras, per 55 m. Daugelio stambiųjų ir plaštakos sąnarių osteoartrozė, stuburo osteochondrozė, kairės pusės XI šonkaulio du sugiję ir vienas nesugijęs lūžiai.

Kapas 119. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 25–30 m. Su minimalia deformacija sugijęs dešiniojo blauzdikaulio lūžis, sugijęs šlaunikaulių ir blauzdikaulių periostitas.

Kapas 123. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 40–45 m. Kaklinės stuburo dalies osteochondrozė, abiejų smilkininių apatinio žandikaulio sąnarių osteoartrozė.

Kapas 124 (R16/17). Kaukolė, skeletas. Moteris, 40–45 m. Poūmis dilbio kaulų, šlaunikaulių, blauzdikaulių ir šeivikaulių, pėdos kaulų osteoperiostitas, abiejų kelio sąnarių osteoartrozė, entezopatijos, slankstelių osteofitai (DISH).

Kapas 125. Kaukolė ir skeletas. Vyras, 40–45 m. Sugijęs dešiniojo raktikaulio lūžis, sugijusi kairės mentės trauma.

Kapas 126. Kaukolė, skeletas. Moteris, 45–50 m. Sugijęs nosikaulių lūžis, kairiojo šlaunikaulio distalinio galo osteomielitas.

Kapas 127. Kelių žmonių kaulai: kaukolė vyro, 40–50 m.; apatinis žandikaulis vaiko, 6 m. ± 24 mėn.; dubenkauliai – suaugusio vyro ir moters, 20–25 m; šlaunikauliai – suaugusių vyro ir moters.

Kapas 128. Postkranijinio skeleto fragmentai. Moteris, 25–40 m. Lėtinis blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Kapas 129. Kaukolė, skeletas. Vyras, 40–45 m. Lėtinis blauzdikaulių periostitas.

Kapas 130. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 30–35 m. Apanglėjęs kaktikaulio paviršius (žuvo gaisre?).

Kapas 133. Kaukolė, skeletas. Vyras, per 55 m. Blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas, sugiję dviejų dešiniųjų ir keturių kairiųjų šonkaulių lūžiai, entezopatijos, stuburo osteofitai (DISH).

Suardytų kapų medžiaga. Atlikta grupinė palaikų identifikacija nustatant minimalų individų skaičių pagal informatyviausius fragmentus. Identifikuoti 152 individų palaikai, iš kurių 72 vaikai iki 20 m., 50 suaugusių vyrų, 30 suaugusių moterų.

Gilandviršiai (Tauragės r., L. Tamulyno 2007 m. tyrinėjimai).

Kaukolės fragmentai. Vaikas, 3 m. ± 12 mėn.

Jūžintai (Rokiškio r., O. Fediajevo 2007 m. tyrinėjimai).

Mažiausiai 7 asmenų palaikai: 4 vyrai, 2 vaikai, 1 moteris.

Panevėžys, Venslaviškio g. 6 (A. Petrulienės 2007 m. tyrinėjimai).

Ne mažiau kaip 6 asmenų palaikai: 2 vyrai, 2 moterys, 2 vaikai.

Kapas 3. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, per 55 m.

Kaulai, rasti perkasant kapą 3 – liemens ir pečių lanko srities kaulai, greičiausia vieno asmens (per 45 m. vyro). Mažiausiai trijų kairės pusės šonkaulių lūžiai.

Kapas 5 (suardytas). Kaukolės ir postkranijinio skeleto fragmentai – ne mažiau kaip dviejų asmenų – suaugusios moters ir suaugu-

sio vyro. Prisimaišę 1–3 m. ir 2–5 m. vaikų kaulų.

Pašvitinys, bažnyčioa šventorius (Pakruojo r., E. Vasiliausko 2006 m. tyrinėjimai).

Palaikai buvo iš suardytų palaidojimų, todėl atlikta jų grupinė identifikacija, nustatant galimą minimalų individų skaičių (skaičiuojant maksimalų informatyviausių fragmentų skaičių), jų galimą lytį, amžių ir įvertinant patologiją. Minimalus individų skaičius – 18. Tarp šių individų buvo ne mažiau kaip trys vaikai iki 5 metų (vienas – naujagimis), vienas 5–10 m. vaikas, po vieną 30–40, 40–50 ir per 50 m. moterį, dviejų moterų (per 20 m.) amžius tiksliau nenustatytas, vienas 20–30, du 30–40, vienas 40–50 ir vienas per 50 m. vyras. Likusių keturių suaugusių asmenų lytis ir amžius tiksliau nenustatyti. Nustatyta patologija: sugijęs vieno dešiniojo žastikaulio chirurginio kaklo lūžis, sugijęs vieno dešiniojo šlaunikaulio lūžis, sugijęs vieno asmens (moters) dešiniojo ir kairiojo blauzdikaulių osteoperiostitas.

Šiauliai, Vaisių g. 16a, E. Vasiliausko 2007 m. tyrinėjimai).

Apardytas kapas. Dviejų asmenų kaulai: šlaunikauliai ir blauzdikauliai – 5–10 m. vaiko; dešiniojo alkūnkaulio fragmentas – suaugusio asmens; krūtinės slankstelių fragmentai – per 40 m. asmens.

Perkasa 1, kv. 7–8C. Kelių asmenų palaikai: pėdų kaulai – suaugusiojo; dešiniojo blauzdikaulio fragmentai – suaugusio vyro; juosmens ir krūtinės slankstelių fragmentai – suaugusio vyro; juosmens slankstelių ir kryžkaulio fragmentai – vaiko (7–15 m.). Prisimaišęs vienas gyvulio kaulas.

Perkasa 1. Kaukolės, apatinio žandikaulio fragmentai – vyro, 20–30 m.; dešinysis žastikaulis, dešinysis dubenkaulis – moters. Maždaug trečdalis visų kaulų – gyvulių.

Perkasa 2. Kaukolės, apatinio žandikaulio fragmentai – moteris (?), 20–30 m. Postkranijinio skeleto fragmentai neidentifikuoti. Maždaug trečdalis visų kaulų – gyvulių.

VILNIUS

Aguonų g. 10 (R. Žukovskio 2007 m. tyrinėjimai).

Šį tyrinėjimų laikotarpį senkapyje Aguonų g. aptikti ir ištirti 74 asmenų palaikai: 30 moterų, 23 vaikų, 21 vyro. Pateikiama trumpa kiekvieno kapo su patologija charakteristika apibūdinant ir kaulinės medžiagos išlikimą.

Kapas 1. Kaukolė ir skeletas. Moteris, 25–30 m. Sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Kapas 2, skeletas 1. Kaukolė ir skeletas. Moteris, 25–30 m. Anemijos pėsakai, sugijęs alkūnkaulių, stipinkaulių, delnakaulių, šlaunikaulių ir blauzdikaulių periostitas.

Kapas 2, skeletas 2. Kaukolė ir skeletas. Vyras (?), 16–18 m. Abiejų šeivikaulių osteochondromos.

Kapas 2, skeletas 3. Kaukolė ir skeletas. Moteris, 40–45 m. Prisimaišę vieno apie 5 m. vaiko kaulų. Buvusi dešiniojo peties sąnario trauma, sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Kapas 2, skeletas 4. Kaukolė ir skeleto fragmentai. Vaikas, 4 m. ± 12 mėn. Anemijos pėdsakai.

Kapas 2, skeletas 5. Kaukolė ir skeletas. Moteris, 25–30 m. Osteoidinė osteoma kairėje kaktikaulio pusėje.

Kapas 2, skeletas 6. Kaukolė ir skeletas. Vyras, 20–25 m.

K*apas 2, skeletas 7.* Kaukolė ir skeletas. Moteris, 25–30 m. Kairiojo kelio sąnario atsluoksniuojantis osteochondritas, sugijęs kairiojo blauzdikaulio periostitas.

Kapas 3, skeletas 1. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 20–25 m. Sugijęs dešiniojo blauzdikaulio periostitas.

Kapas 3, skeletas 2. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 25–30 m. Sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Kapas 3, skeletas 4. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, 25–30 m. Dešiniojo šlaunikaulio distalinio galo osteomielitas, dešiniojo blauzdikaulio ir abiejų šeivikaulių lėtinis osteoperiostitas.

Kapas 3, skeletas 5. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, 25–30 m. Prisimaišę kitos moters kairės kojos kaulai su lėtinio sklerozuojančio osteoperiostito pėdsakais.

Kapas 3, skeletas 9. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vaikas, 12 m. ± 30 mėn. Sugijęs dešiniojo šlaunikaulio „žalios šakelės" lūžis, dešiniojo blauzdikaulio atrofija (traumos pasekmė).

Kapas 4, skeletas 1. Kaukolė, skeletas. Vyras, 40–45 m. Sugijęs dešiniojo šlaunikaulio, abiejų blauzdikaulių ir šeivikaulių periostitas, sugijęs dviejų kairiųjų šonkaulių lūžiai.

Kapas 5, skeletas 2. Kaukolė, skeletas. Moteris, 30–35 m. Lėtinis kairiojo stipinkaulio, sugijęs abiejų blauzdikaulių ir dešiniojo šeivikaulio osteoperiostitas.

Kapas 5, skeletas 4. Skeleto fragmentai. Vyras, 20–40 m. Sugijęs alkūnkaulių, stipinkaulių, blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Kapas 8, skeletas 1. Kaukolė, skeletas. Vyras, 40–50 m. Sugijęs kairiojo alkūnkaulio distalinio trečdalio lūžis.

Kapas 8, skeletas 2. Kaukolė, skeletas. Moteris, 30–35 m. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*, tipinė penktojo juosmens slankstelio spondiliolizė.

Kapas 8, skeletas 3. Kaukolė, skeletas. Moteris, 30–35 m. Kairiojo dubenkaulio ir kryžkaulio ankilozė.

Kapas 9, skeletas 2. Kaukolė, skeletas. Moteris, 30–35 m. Sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Kapas 9, skeletas 5. Kaukolė, skeletas. Vyras, 35–40 m. Sugijusi kirstinė kairiojo momenkaulio žaizda, neatstatytas dešiniojo peties sąnario išnirimas, sugijęs dešiniosios šoninės kulkšnies lūžis, sugiję vieno dešiniojo ir trijų kairiųjų šonkaulių lūžiai, sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Kapas 9, skeletas 7. Kaukolė, skeletas. Moteris, 30–35 m. II–VII krūtinės slankstelių tuberkuliozinis spondilitas, kairės pusės šonkaulių pažeidimas dėl TBC, sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Kapas 9, skeletas 8. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, 30–40 m. Sugiję kairiojo ir dešiniojo stipinkaulių distalinių galų lūžiai.

Kapas 9, skeletas 9. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 25–30 m. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*.

Kapas 9, skeletas 10. Kaukolė, skeletas. Moteris, 40–45 m. Sugijęs kairės rankos III delnakaulio lūžis, sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Kapas 9, skeletas 12. Kaukolė, skeletas. Vyras, 40–45 m. Sugiję vieno kairiojo ir dviejų dešiniųjų šonkaulių lūžiai.

Kapas 10, skeletas 2. Kaukolė, skeletas. Moteris, 40–45 m. Sugijęs abiejų alkūnkaulių, stipinkaulių, blauzdikaulių, šeivikaulių, kairiojo šlaunikaulio osteoperiostitas, dešiniojo kelio sąnario artritas.

Kapas 10, skeletas 3. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, 25–30 m. Kairiųjų klubakaulio ir sėdynkaulio deformacija dėl lėtinio osteomielito, kairiojo klubo sąnario lėtinis uždegimas, lėtinio uždegimo pėdsakai IX–XII

krūtinės bei visų juosmens slankstelių priekiniuose paviršiuose. Kaulų tuberkuliozė (?).

Kapas 10, skeletas 4. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 30–35 m. XI krūtinės slankstelio priekinio krašto kompresija dėl traumos, sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Kapas 10, skeletas 5. Dviejų asmenų palaikai: moteris, 20–30 m.; vyras, 35–40 m.

Kapas 10, skeletas 6. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, 30–35 m. Sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Kapas 10, skeletas 8. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vaikas, 7 m. ± 24 mėn. Anemijos pėdsakai.

Kapas 10, skeletas 12. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 50–60 m. Sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Kapas 10, skeletas 14. Kaukolė ir skeletas. Vyras, 40–45 m. Sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Kapas 10, skeletas 15. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Moteris, 40–45 m. Sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių periostitas.

Suardytų kapų medžiaga. Atsitiktiniai kaulai iš pjūvio (kasant pavasarį be archeologų). Trijų asmenų palaikai: vyras, 35–45 m.; moteris, 20–25 m.; vyras, 30–35 m.

Kaulai iš perkasos PR kampo sienelės. Dubenkauliai, kairės ir dešinės kojų kaulų fragmentai. Vyras (?), per 20 m.

Kaulai iš viršutinio supiltinio sluoksnio. Kaulai ne mažiau kaip aštuonių asmenų: apie 1 m. vaikas; 5–15 m. vaikas; 10–15 m. vaikas; dvi moterys iki 30 m.; moteris, 30–40 m.; du vyrai, 30–40 m.

Bokšto g. 6 (R. Jonaičio 2007 m. tyrinėjimai).

Atlikta vizuali palaikų lyties ir amžiaus diagnostika, kai kurie osteometriniai matavimai, detaliai įvertinta patologija ir dantų būklė. Atlikta grupinė suardytų kapų identifikacija, nustatant minimalų individų skaičių, jų galimą lytį ir amžių. Nustatyta, kad palaidoti ne mažiau kaip 73 asmenys: 31 vaikas, 23 vyrai, 19 moterų. Žemiau pateikiama trumpa kapų su patologija charakteristika, apibūdinant kaulinės medžiagos išlikimą.

K1, PT1, kapas 2. Kaukolė, skeletas. Vyras, 30–35 m. Kirstiniai (padaryti aštriu pleišto pavidalo kertančių savybių įrankiu) kaukolės skliauto sužalojimai (iš viso penki). Visi šie sužalojimai yra priešmirtiniai, padaryti prieš pat mirtį (nėra gijimo požymių). Sugijęs dešiniosios šoninės kulkšnies lūžis.

K1, PT3, kapas 30. Kaukolė, skeletas. Vyras, 35–40 m. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)* IV juosmens slankstelio tipinė spondiliolizė.

K1, PT3, kapas 33. Kaukolė ir skeletas. Vyras, 25–30 m. Juosmens I ir II slankstelių skoliozė į dešinę, kojų kaulų atrofija (ryškesnė kairėje pusėje) – paralyžiaus pasekmė.

K1, PT4, kapas 23. Kaukolė, skeletas (be dešiniojo šlaunikaulio, blauzdų ir pėdų). Vyras, 30–35 m. Sugijusi muštinė žaizda ties dešiniuoju kaktikaulio gumburu.

K1, PT4, kapas 49. Postkranijinio skeleto fragmentai. Moteris, 20–25 m. Sugijęs kairiojo stipinkaulio vidurinio trečdalio lūžis.

K1, PT5A, kapas 10. Dviejų asmenų kaulai. Kaukolė, dešinysis žastikaulis – moteris, per 55 m.; postkranijinis skeletas – vaikas, 3–6 m.

K1, PT5A, kapas 12. Kaukolė, skeletas (be blauzdų ir pėdų). Vyras, 45–50 m. Sugijęs kompresinis I juosmens slankstelio lūžis, XII krūtinės – II juosmens slankstelių blokas.

K1, PT5B, kapas 15. Dviejų asmenų kaulai. Kaukolė – moteris, per 40 m.; postkranijinio skeleto fragmentai – vaikas, 5–10 m.

K1, PT5B, kapas 18. Kaukolė ir skeletas. Moteris, 45–50 m. Tipinė IV ir V juosmens slankstelių spondiliolizė.

K1, PT5B, kapas 26. Kaukolė, skeletas (be blauzdų ir pėdų). Vyras, 25–30 m. Kairiojo šlaunikaulio galvos aseptinė nekrozė, ryški klubo sąnario deformacija, tipinė V juosmens slankstelio spondiliolizė.

K1, PT6, kapas 4. Kaukolės smegeninė dalis, skeleto fragmentai. Moteris, 18–20 m. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*.

K1, PT8, kapas 42. Kaukolė, skeletas. Moteris, per 55 m. Sunki abiejų klubo ir kelio sąnarių osteoartrozė, stuburo deformuojanti spondiliozė, sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

K1, PT8, kapas 44. Kaukolė, skeletas. Pauglys, 15–16 m. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*, dešiniųjų šonkaulių vidiniame paviršiuje – uždegimo pėdsakai (dešinės pusės lėtinis pleuritas dėl tuberkuliozės).

K1, PT8, kapas 45. Kaukolė, skeletas. Moteris, 35–40 m. Sugijęs blauzdikaulių periostitas.

K1, PT8, kapas 46. Kaukolė, skeletas (be blauzdų ir pėdų kaulų). Moteris, 25–30 m. Sugijęs kairiojo V delnakaulio lūžis.

K3, PT1, kapas 1. Kaukolė, skeletas (be blauzdų ir pėdų kaulų). Vyras, 40–45 m. Sugijęs kairiojo stipinkaulio distalinio galo lūžis, dešiniojo raktikaulio distalinio galo osteoperiostitas.

K3, PT5, kapas 5. Kaukolė, skeleto fragmentai. Vaikas, 8 m. ± 24 mėn. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*.

K3, PT5, *kapas* 6. Kaukolė, skeleto fragmentai. Vyras, 50–60 m. Ne mažiau kaip trijų šonkaulių sugiję lūžiai, krūtinės slankstelių deformuojanti spondiliozė.

*Suardytų kapų medžiaga.*K1, PT3, iš po griuvenų, dalis sijotos žemės. Ne mažiau kaip 3 asmenų palaikai: vaikas, 2–3 m.; moteris, 30–40 m. (ryškios anemijos žymės); vyras, 30–40 m.; neidentifikuotas suaugęs individas. Prisimaišę daug galvijų ir paukščių kaulų.

K1, PT4, 11 griovys. Ne mažiau kaip 4 asmenų palaikai: kūdikis, suaugusi moteris, 2 suaugę vyrai.

K4, PT1, perlaidojimas. Ne mažiau kaip 5 asmenų palaikai: vaikas, 1–5 m.; moteris, 30–40 m.; vyras, 25–30 m.; vyras, 35–40 m.; vyras, 40–50 m. Vieno vyro sugijęs dešiniojo šeivikaulio galvos lūžis, šeivikaulis priaugęs prie blauzdikaulio.

Čiurlionio g. 3 (E. Butėno 2007 m. tyrinėjimai).

Kapavietė ta pati, kuri buvo tyrinėta 2005 m. (tada dviejuose plotuose atidengti 27 kapai bei identifikuota ne mažiau kaip 20 individų iš suardytų kapų), tačiau kapų numeracija šių tyrimų metu pradėta iš naujo. 2007 m. atrasti dar 71 asmens palaikai ar jų fragmentai. 48 asmenų lytis ir amžius nenustatyta (jie aptikti suardytuose kapuose). Vyrų skeletų buvo 9, vaikų – 8, moterų – 6. Pateikiami duomenys apie palaikus su patologija bei anatominėmis variacijomis.

Kapas 4. Kaukolė, skeletas. Vaikas, 12 m. ± 30 mėn. Anemijos pėdsakai *(cribra orbitalia)*.

Kapas 5. Kaukolės fragmentai, skeletas. Vyras, 40–50 m. Sugiję kairiojo raktikaulio ir dešiniojo alkūnkaulio lūžiai, dešiniojo riešo sąnario, dešiniojo rankos nykščio sąnarių potrauminis artritas, stuburo osteochondrozė, spondilioartrozė, sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių periostitas.

Kapas 6. Dubens ir kojų kaulai. Vyras, 30–35 m. Sugijęs blauzdikaulių periostitas.

Kapas 7A. Postkranijinio skeleto fragmentai. Vyras, per 20 m. Nežymi abiejų kelio ir klubo sąnarių osteoartrozė.

Kapas 8. Kaukolės ir postkranijinio skele-

to fragmentai. Vaikas, 3 m. ± 12 mėn. Kairiojo žastikaulio proksimalinio galo osteochondroma. Prisimaišę kito 1–2 m. vaiko kaulų.

Kapas 10. Kaukolės ir postkranijinio skeleto fragmentai. Vyras, 45–50 m. Sukalkėjusi dešiniojo žastikaulio kraujosruva, vieno rankos piršto trauma (pirštakaulių ankilozė), sugijusi dešinės kulkšnies trauma, sugijęs vieno dešiniojo šonkaulio lūžis, klubo sąnarių osteo artrozė, stuburo osteochondrozė.

Kapas 12. Kaukolės ir postkranijinio skeleto fragmentai. Moteris, 35–40 m. Daugelio stambiųjų sąnarių (peties, alkūnės, riešo, klubo) osteoartrozė, sugijęs šlaunikaulių ir blauzdikaulių periostitas, sunki stuburo osteochondrozė, deformuojanti spondiliozė.

Kapas 14. Kaukolės ir postkranijinio skeleto fragmentai. Vaikas, 6 m. ± 24 mėn. Tuberkuliozinio uždegimo židiniai IV–V juosmens slanksteliuose.

Kapas 17. Kaukolė, skeletas. Vyras, 50–55 m. Sugijęs kairiojo blauzdikaulio periostitas.

Kapas 18. Postkranijinio skeleto fragmentai. Vyras, 30–50 m. Sugijęs kairio alkūnkaulio „gynimosi" ir kairio šlaunikaulio lūžiai, blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas, didžiulė juosmens slankstelių deformacija – tuberkuliozės židinys.

Kapas 20. Kaukolės ir skeleto fragmentai. Vyras, 40–45 m. Sugijęs dešiniojo alkūnkaulio lūžis, sugijęs blauzdikaulių ir šeivikaulių osteoperiostitas.

Suardytų kapų medžiaga. Atlikta palaikų grupinė identifikacija, įvertinant anatomiškai informatyviausius kaulus ir jų fragmentus. Suardytuose kapuose identifikuoti ne mažiau kaip 48 individai.

Gedimino pr. 3 (L. Girlevičiaus, T. Poškos 2007 m. tyrinėjimai).

Rasti kaulai yra iš suardytų kapų (antrinis palaidojimas). Atlikta tiktai grupinė identifikacija, kurios tikslas – nustatyti apytikslį minimalų individų skaičių, lytį, amžių. Rasti kaulai priklauso ne mažiau kaip 22 suaugusiems individams (minimalus galimas skaičius nustatytas pagal dešiniųjų blauzdikaulių diafizių skaičių). Identifikuota mažiausiai 10 vyrų ir 4 moterys. Kitų asmenų lytis nenustatyta.

Maironio g. 11 (Bernardinių vienuolyno komplekso kiemas, L. Girlevičiaus, T. Poškos 2007 m. tyrinėjimai).

Rasti kaulai yra iš suardytų kapų (antrinis palaidojimas). Atlikta tiktai grupinė identifikacija, kurios tikslas – nustatyti apytikslį minimalų individų skaičių, lytį, amžių. Rasti ilgieji kaulai yra ne mažiau kaip 5 suaugusių individų (bent vienas vyras ir viena moteris), taip pat 4–6 m. vaiko.

Taigi iš viso ištirta 208 vyrų, 207 įvairaus amžiaus vaikų ir paauglių, 161 moters ir 27 nenustatytos lyties suaugusių asmenų (iš viso 396 suaugusių asmenų) bei 58 nenustatytos lyties ir amžiaus asmenų palaikai. Iš jų degintiniuose kapuose buvo palaidota 19 moterų, 14 vyrų, 6 nenustatytos lyties suaugusieji (iš viso 39 suaugusieji), 5 vaikai ir paaugliai, dar 5 asmenų nei amžius, nei lytis neidentifikuoti. Griautiniuose kapuose identifikuoti 202 vaikai ir paaugliai, 194 vyrai, 142 moterys, 21 nenustatytos lyties suaugusysis (iš viso 357 suaugę asmenys), 53 nenustatyto amžiaus ir lyties asmenys.

Kai kurios detalės suteikia naujos (ar papildo turimą) informacijos apie senkapius palikusių bendruomenių gyvenimo ypatumus. Paminėtini du nauji kraujosruvų dėl sunkaus skorbuto atvejai tarp Marvelėje palaidotų vaikų bei trys išorinės klausomosios landos egzostozių (atsirandančių dažniausiai dėl dirgi-

nimo šaltu vandeniu) atvejai tarp vyrų; keturi ar penki nauji difuzinės idiopatinės skeleto hiperostozės (DISH), siejamos su II tipo diabetu, atvejai bei vienas mirties gaisravietėje atvejis Dubingių piliavietėje; du nauji kaulų tuberkuliozės atvejai Vilniuje, Aguonų g. 10 (apskritai šios laidojimo vietos pobūdis bei demografinė sudėtis – dominuoja jauno amžiaus individai – leidžia įtarti, kad čia buvo laidojamos epidemijų aukos); dauginiai nesugijęs kirstiniai kaukolės sužalojimo bei postparalitinės skeleto deformacijos atvejai Vilniuje, Bokšto g. 6. Platesni apibendrinimai būtų atskirų studijų, prijungiant ankstesnių metų tyrimų medžiagą, objektas.

The preliminary results of the anthropological material from the 2007 excavations

In all, the remains of 661 individuals from inhumations (612 individuals) and cremations (49 individuals) at 32 sites were examined. This report also includes data from some sites that have not been previously investigated. The skeletal materials were cleaned, covered with preservation substances where necessary, identified, and documented in accordance with the standard procedures. A brief description by site is presented in this report. Some details provide new information or supplement already known information about the lifestyles of the communities that left the specific burial grounds.

An analysis of Iron Age cremations confirms the previous data that individuals of both sexes and of various ages were regularly cremated. Some sites (e.g. Bajorai) indicate the presence of complex rituals. In respect to inhumations, an analysis of Lithuania's largest Iron Age necropolis (over 1500 burials) at Marvelė was continued. Two new cases of scurvy represented by massive calcified haemorrhages in the orbits and the internal surface of the skull vault among children as well as three cases of external auditory exostoses (usually caused by cold water irritation) should be noted.

Among cemeteries from the second millennium AD, four or five new cases of DISH, which is causatively linked with type 2 diabetes, and one case of a death, which possibly occurred in fire, were found in Dubingiai, two new cases of skeletal tuberculosis at Aguonų St. 10 in Vilnius (in general, the character of the inhumations and the demographic profile suggest epidemic mortality), as well as multiple perimortal skull lesions caused by a sharp tool and a case of post-paralytic skeletal deformation at Bokšto St. 6 in Vilnius should be noted. More general conclusions about a specific site, region, or period should be the subject of a further more detailed analysis that includes data from earlier excavations and takes into account the entire archaeological and historical context.